

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

DOI 10.31558/2519-2949.2026.1.10

УДК (327.2+327.8):323.17

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5825-3631>

Калашлінська М. В., Люблінська міська адміністрація (Польща)

ТРАНСФОРМАЦІЯ РОЛІ СУБНАЦІОНАЛЬНИХ АКТОРІВ В УМОВАХ ХИЖАЦЬКОЇ ГЕГЕМОНІЇ

Стаття присвячена аналізу трансформації сучасного міжнародно-політичного порядку та її впливу на статус і діяльність субнаціональних акторів, зокрема регіонів, провінцій і міст. Дослідження спирається на концепт “хижацької гегемонії” (predatory hegemony), запропонований Стівеном М. Волтом у 2026 році, який описує зміщення провідних держав від нормативного лідерства до транзакційної моделі, заснованої на логіці “нульової суми” та вимаганні поступок від союзників і опонентів. Авторка обґрунтовує, що сучасна система характеризується напруженою між двома різноспрямованими тенденціями. З одного боку, зростає політична суб’єктність субнаціональних акторів, зумовлена обмеженою здатністю національних держав оперативно відповідати на локальні запити та кризові виклики, що стимулює парадипломатію і посилює мережеві форми міжнародної взаємодії. З іншого боку, поширення хижацької гегемонії змінює сам сенс автономії з ресурсу гнучкості та демократичної стійкості, в канал вразливості національної держави. У цій логіці будь-яка зовнішня ініціатива регіону або міста, заява, кампанія, контакт чи угода, може бути використана гегемоном як зручний привід для тиску на національний центр. Внаслідок цього питання децентралізації перестають бути лише внутрішньодержавною справою, а починають впливати на зовнішню вразливість держави. В цьому контексті багаторівневість влади може бути використана як зручний інструмент та “слабку ланку” на рівні регіону або міста, що перетворює її на привід для тиску на столицю. В статті основну увагу зосереджено на “дилемі автономії”, ситуації, за якої право субнаціонального актора на власну активність стає приводом або ресурсом для зовнішнього тиску, який застосовується вже не до регіону, а до країни в цілому. Емпірично ці процеси розкрито, зокрема, на кейсі протистояння між урядом канадської провінції Онтаріо та адміністрацією Дональда Трампа у 2025-2026 роках, що поставило федеральний уряд Канади перед вибором між захистом демократичної автономії провінції та прагматичною деескалацією задля збереження економічної стабільності. Зроблено висновок, що хижацька модель гегемонії стимулює держави обмежувати внутрішню свободу територій, мінімізуючи “точки входу” для зовнішнього шантажу, і водночас підштовхує до стратегічної диверсифікації зовнішніх зв’язків та пошуку нових мережевих альянсів поза зоною домінування держави-гегемона.

Ключові слова: міжнародно-політичний порядок, хижацька гегемонія, субнаціональні актори, децентралізація, парадипломатія, США, Канада.

Постановка проблеми. У середині 2020-х років міжнародно-політичні відносини стають менш передбачуваними, а правила, на які довгий час спиралися держави, працюють слабше. Все частіше взаємодія між країнами будується як торг, де сильніші актори вимагають поступок і демонстрацій лояльності навіть від партнерів та союзників. У такій логіці співпраця дедалі частіше сприймається не як спільна вигода, а як гра з нульовою сумою, де важливо не лише “скільки отримано”, а й “хто отримав більше” [1]. У публічних і експертних описах цей зсув характеризується як “хижацька гегемонія” (predatory hegemony), тобто модель впливу, що перетворює інструменти економічної взаємозалежності на важелі прямого примусу [2].

Паралельно з цим зростає зовнішня активність субнаціональних акторів, міст, регіонів і провінцій. Вони дедалі частіше діють не лише як внутрішні адміністративні одиниці, а як учасники міжнародних зв'язків. Через парадипломатію та участь у транснаціональних мережах співпраці території просувають інтереси своїх громад, економічні, культурні та безпекові, і шукають практичні рішення для локальних потреб [3, с. 7-8].

Проблема з'являється саме там, де ці два процеси перетинаються. Те, що за більш стабільних умов було перевагою, гнучкістю, розвитком і демократичною стійкістю, у логіці хижацької гегемонії може перетворюватися на слабке місце держави. Коли сильний зовнішній актор шукає привід для тиску, він може використати будь-яку самостійну дію регіону чи міста як "точку входу" до національного рівня. Тому постає питання: де проходять межі внутрішньої автономії і як має працювати координація між центром та територіями, щоб багаторівневість не ставала джерелом зовнішньої вразливості.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні "дилеми автономії" субнаціональних акторів в умовах хижацької моделі гегемонії та визначенні умов, за яких децентралізація підвищує зовнішню вразливість держави.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що в умовах хижацької моделі гегемонії внутрішня децентралізація та зовнішня активність субнаціональних акторів (парадипломатія) можуть трансформуватися з ресурсу демократичної стійкості у канал зовнішнього примусу, зокрема через використання дій регіонів і міст як приводу для тиску на національний центр на міжнародному рівні.

Методи дослідження. Методологічною основою статті є аналіз концепту "хижацької гегемонії", тобто підходу, за якого домінуюча держава використовує економічні та політичні важелі, щоб змусити партнерів до поступок, а не підтримує правила і взаємні зобов'язання [2]. Для конкретизації поняття "транзакційність" був використаний підхід, в якому зовнішня політика розглядається як серія взаємодій, що призводять до результатів "виграв-програв", з фокусом на швидкі вигоди та двосторонні домовленості [4]. Гра з нульовою сумою розглядається для фіксації ситуацій, коли для актора важливо не лише "скільки отримано", а й "хто отримав більше" [5, с. 487].

Емпіричну частину виконано методом case study на прикладі конфлікту "Онтаріо-США" у 2025-2026 рр. [6]. Джерельну базу проаналізовано методом якісного контент-аналізу публічних заяв і медійних повідомлень, з фокусом на індикаторах транзакційного примусу, зокрема вимога поступок, погроза ескалації, застосування тарифних або санкційних важелів, вимагання символічних актів покори. Отримані висновки порівняно з основними підходами в дослідженнях парадипломатії та міжнародної активності субнаціональних акторів.

Ступінь дослідження проблеми. Досліджувана проблема лежить на перетині трьох наукових напрямків: досліджень парадипломатії та зростання міжнародної активності субнаціональних акторів; аналізу транзакційної "нульової суми" моделі поведінки провідних держав; а також робіт про економічний примус, зокрема використання тарифів, санкцій та інших важелів як інструментів політичного тиску.

Сучасна наукова література з парадипломатії констатує зростання зовнішньої активності субнаціональних акторів як стійкий елемент сучасного врядування та аналізує його інституційні умови, правові рамки і типові канали взаємодії. Зокрема, І. А. Алі та М. Д. Ясем підкреслюють міжнародну залученість регіональних і локальних урядів, як один із режимів багаторівневого політичного процесу, а не як поодинокі випадки [7].

Новіші дослідження, зокрема М. Гюссейн, С. Пакен і М. Мартінус, показують, що участь субнаціональних акторів у ширших інтеграційних і торговельних процесах може стати джерелом конфліктів у переговорах щодо торговельних угод (через багаторівневі процедури та право блокування на регіональному рівні), а в інших, залишається нерівномірною через різні спроможності міст і регіонів та добровільний характер мережових форматів співпраці. У результаті зв'язок між парадипломатією та економічними механізмами інтеграції залишається фрагментарно описаним і потребує подальшої концептуалізації [8; 9].

Однак на стику цих напрямів досліджень зберігається помітний дослідницький розрив. Роботи про парадипломатію здебільшого фокусуються на можливостях субнаціональної міжнародної активності та її внутрішніх обмеженнях, але рідше описують ситуації, коли саме багаторівневість влади стає зручною мішенню зовнішнього економічного примусу. Дослідження економічного примусу, навпаки, зазвичай працюють із державою як "єдиним актором" і недостатньо враховують, як субнаціональна ініціатива може запускати тиск уже по лінії "гегемон, столиця". Література про

хижацьку гегемонію переважно аналізує зміну поведінки домінанта на міждержавному рівні, але менш детально розкриває механізми, через які ця логіка “переводить” внутрішню децентралізацію партнерів у їхню зовнішню вразливість. Саме на заповнення цієї прогалини спрямована ця стаття.

Виклад основного матеріалу. У подальшому аналізі “хижацька гегемонія” розглядається як режим домінування, у якому головним механізмом впливу стає транзакційний торг, а не підтримання правил і довгострокових зобов’язань. Домінуюча держава в такій моделі послідовно переводить взаємодію з партнерами в площину вимагання поступок, використовуючи політичні та економічні важелі як інструменти отримання результату [2; 9, с. 167].

Важливою складовою цього режиму є zero-sum рамка, коли оцінюється не лише власний результат, а й порівняльна перевага сторін. За таких умов асиметрії стають політично значущими, а економічні інструменти легше перетворюються на засоби тиску [10, с. 743]. Саме тому тарифи та інші торговельні механізми можуть застосовуватися не як нейтральне регулювання, а як сигнал сили і форма примусу, що в літературі описується як “weaponization of trade” [11, с. 58-63].

На цьому тлі окремої уваги потребує ще один процес, який у більш стабільному порядку зазвичай оцінювали позитивно: активізація зовнішньої діяльності субнаціональних акторів. Регіони, провінції й міста дедалі частіше розбудовують власні міжнародні зв’язки та використовують інструменти парадипломатії для реалізації локальних інтересів [3]. У сучасних дослідженнях це пов’язують із багаторівневим врядуванням та мережевими форматами взаємодії, у межах яких субнаціональні актори функціонують як відносно автономні вузли міжнародної кооперації [12, с. 434-447]. Саме поєднання цього тренду з транзакційним посиленням примусу з боку домінанта створює ситуацію, в якій автономія починає мати не лише внутрішньополітичні переваги, але й зовнішньополітичну “ціну”.

Однак у режимі хижацької гегемонії зростання субнаціональної автономії набуває суперечливого значення. У межах внутрішньої політики автономія може підсилювати адаптивність і результативність врядування, але у зовнішньому вимірі вона створює додаткові контури ризику. Проблема виникає тоді, коли домінантний актор не прагне розрізняти рівні влади всередині держави партнера. Субнаціональні дії, які здійснюються в межах регіональних повноважень і локальних інтересів, можуть бути інтерпретовані як позиція держави в цілому і використані як формальний привід для тиску на національний центр. За такої конфігурації децентралізація виходить за межі суто адміністративного питання і перетворюється на чинник зовнішньополітичної вразливості, оскільки багаторівневність створює додаткові можливості для ініціювання примусу з боку гегемона.

Для опису цієї ситуації ми використовуємо поняття “дилема автономії”. Її суть полягає в напрузі між двома раціональними цілями: з одного боку, держава зацікавлена зберігати демократичну децентралізацію і право територій на самостійність, з іншого, вона змушена мінімізувати зовнішні ризики в умовах, коли гегемон може використати локальні сигнали як привід для тиску на країну в цілому. У такій конфігурації субнаціональна активність перестає бути лише внутрішнім ресурсом розвитку і починає сприйматися національним центром як потенційний фактор ескалації зовнішнього примусу.

У кейсі “Онтаріо, США” (2025-2026) дилема автономії проявляється через механізм, який у цій статті позначено як “ланцюговий примус”. Він складається з трьох послідовних ланок:

1. субнаціональна ініціатива;
2. реакція гегемона;
3. вимушене рішення національного центру, який має обирати між підтримкою автономії та деескалацією тиску.

Першу ланку “ланцюгового примусу” утворила субнаціональна ініціатива уряду канадської провінції Онтаріо, рекламна кампанія в США, спрямована проти тарифної політики адміністрації Дональда Трампа [13; 14]. Важливо, що ця дія здійснювалася на рівні провінції і мала характер публічної комунікації, а не формальної зовнішньополітичної позиції Канади як держави.

Другою ланкою стала реакція уряду США, яка була адресована не Онтаріо як окремій території, а Канаді в цілому. У публічних заявах з’явилася погроза посилити тарифний тиск на канадський імпорт, тобто застосувати загальнонаціональний інструмент покарання у відповідь на регіональний тригер [14]. Це ілюструє одну з ключових характеристик хижацької гегемонії: ігнорування внутрішньої багаторівневості партнера і перенесення відповідальності з субнаціонального рівня на рівень держави.

Третя ланка пов’язана з вимушеним вибором федерального уряду Канади. Простір можливих

рішень фактично збувся до двох варіантів: або підтримати право провінції на політичну комунікацію і прийняти ризик ескалації загальнонаціональних економічних втрат; або деескалювати конфлікт ціною згорання субнаціональної ініціативи. У цьому кейсі федеральний центр обрав деескалацію, коли прем'єр-міністр Марк Карні публічно підтвердив, що просив уряд Онтаріо не запускати кампанію, а згодом вибачився перед Дональдом Трампом, а рекламну кампанію було призупинено [15; 16].

Отже, кейс Онтаріо-США показує, що в умовах хижачької гегемонії тарифи виконують не лише економічну, а й політичну функцію, вони працюють як інструмент сигналізації сили та дисциплінування партнера [11, с. 58-63]. Водночас він демонструє механізм, за якого субнаціональні комунікаційні дії можуть бути “підхоплені” гегемоном і перетворені на привід для тиску на національний центр. Це створює для держави два типи реакцій: посилення координації зовнішніх контактів територій з боку центру та паралельний пошук стратегій зниження критичних залежностей через диверсифікацію зовнішніх зв'язків.

Висновки. Проведений аналіз показує, що хижачька модель гегемонії зміщує міжнародну взаємодію в бік транзакційного примусу, де економічні інструменти, зокрема тарифи, виконують не лише регулятивну, а й політичну функцію сигналу сили та дисциплінування партнерів. У таких умовах децентралізація та зростання зовнішньої активності субнаціональних акторів набувають амбівалентного характеру: залишаючись ресурсом розвитку і гнучкості, вони водночас створюють додаткові “точки входу” для зовнішнього тиску на державу в цілому. Кейс Онтаріо-США (2025-2026) підтверджує дієвість механізму “ланцюгового примусу”, коли субнаціональна ініціатива стає тригером загальнонаціональної реакції гегемона і звужує простір рішень національного центру до вибору між захистом автономії та деескалацією задля уникнення економічних втрат. Практичний наслідок цієї дилеми полягає не у відмові від децентралізації, а у потребі переосмислити правила координації “центр-території” у зовнішній площині та одночасно зменшувати критичні залежності, які роблять тарифний або санкційний примус ефективним.

Бібліографічний список/References:

1. Molnar, A. C., Sloman, S. Zero-Sum Bias in Politicized Problem Solving. *Cognition*, 2026. Vol. 270, 106408. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2025.106408>
2. Walt, S. M. The Predatory Hegemony. How Trump Wields American Power. *Foreign Affairs*, 2026. March/April. URL: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/predatory-hegemon-walt>
3. Aldecoa, F., Keating, M. (eds.) *Paradiplomacy in Action: The Foreign Relations of Subnational Governments*. London, New York: Frank Cass, 1999, 223 p.
4. Bashirov, G., & Yilmaz, I. The Rise of Transactionalism in International Relations: Evidence from Turkey's Relations with the European Union. *Australian Journal of International Affairs*, 2020. Vol. 74(2). P. 165-184. DOI: <https://doi.org/10.1080/10357718.2019.1693495>
5. Yeung, E. S. F., & Quek, K. (2022). Relative Gains in the Shadow of a Trade War. *International Organization*, 2022. Vol. 76(3). P. 741-765. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0020818322000030>
6. Cheng, M. Ontario Premier Provokes Trump's Ire Once Again with Reagan Ad. *Reuters*, 2025. URL: https://www.reuters.com/business/media-telecom/ontario-premier-provokes-trumps-ire-once-again-with-reagan-ad-2025-10-25/?utm_source=chatgpt.com
7. Huyseune, M., & Paquin, S. Paradiplomacy and the European Union's Trade Treaty Negotiations: The Role of Wallonia and Brussels. *Territory, Politics, Governance*, 2023. Routledge. DOI: <https://doi.org/10.1080/21622671.2023.2181207>
8. Sundqvist, J., & Jerdén, B. Paradiplomacy and International Conflict: Disengagement from China by Swedish Local Governments. *Asia Europe Journal*, 2024. Vol. 22. P. 313-332. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10308-024-00703-2>
9. Bashirov, G., & Yilmaz, I. The Rise of Transactionalism in International Relations: Evidence from Turkey's Relations with the European Union. *Australian Journal of International Affairs*, 2020. Vol. 74(2), P. 165-184. DOI: <https://doi.org/10.1080/10357718.2019.1693495>
10. Yeung, E. S. F., & Quek, K. Relative Gains in the Shadow of a Trade War. *International Organization*, 2022. Vol. 76(3), 741-765. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0020818322000030>
11. Hopewell, K. Beyond U.S.-China Rivalry: Rule Breaking, Economic Coercion, and the Weaponization of Trade. *AJIL Unbound*, 2022. Vol. 116, P. 58-63. DOI: 10.1017/aju.2022.3.
12. Ali, I. A., & Jasem, F. H. Sub-National Governments' Interactions in International Affairs: An Arab Perspective on Paradiplomacy. *International Area Studies Review*, 2024. Vol. 27(4), 434-447. DOI: <https://doi.org/10.69473/iasr.2024.27.4.434>
13. Cheng, M. Ontario Premier Provokes Trump's Ire Once Again with Reagan Ad. *Reuters*, 2025. URL: https://www.reuters.com/business/media-telecom/ontario-premier-provokes-trumps-ire-once-again-with-reagan-ad-2025-10-25/?utm_source=chatgpt.com

2025-10-25/

14. Schiefelbein, M. Trump Threatens Canada With 10% Extra Import Tax for Not Pulling Down Anti-Tariffs Ad Sooner. *Associated Press*, 2025. URL: <https://apnews.com/article/trump-canada-tariffs-3cbc1cbf9ed53a10b442fd55dae1e0a3>

Kalashlinska M. Transformation of the role of subnational actors under predatory hegemony

This article analyses the transformation of the contemporary international political order and its impact on the status and activities of subnational actors, including regions, provinces, and cities. The study draws on the concept of “predatory hegemony,” proposed by Stephen M. Walt in 2026, which describes a shift by leading powers from normative leadership to a transactional model grounded in zero-sum logic and the extraction of concessions from both allies and adversaries. The author argues that today’s system is shaped by tensions between two opposing trends. On the one hand, the political agency of subnational actors is increasing, driven by the limited capacity of national governments to respond quickly to local demands and crisis challenges, which stimulates paradiplomacy and reinforces network-based forms of international engagement. On the other hand, the spread of predatory hegemony changes the very meaning of autonomy: from a resource of flexibility and democratic resilience into a channel of vulnerability for the nation-state. In this logic, any external initiative by a region or city, whether a statement, campaign, contact, or agreement, can be used by the hegemon as a convenient pretext to pressure the national centre. As a result, decentralisation is no longer purely a domestic governance matter, but one that affects a state’s external vulnerability. The hegemon can exploit multi-level governance by identifying a “weak link” at the regional or municipal level and turning it into a lever of pressure on the capital. The article focuses on the “autonomy dilemma,” a situation in which a subnational actor’s right to pursue its own external activity becomes a trigger or resource for external pressure that is applied not to the region itself, but to the country as a whole. Empirically, these dynamics are illustrated through the case of confrontation between the government of the Canadian province of Ontario and the administration of Donald Trump in 2025-2026, which placed Canada’s federal government before a choice between defending the province’s democratic autonomy and pursuing pragmatic de-escalation to preserve economic stability. The study concludes that a predatory model of hegemony encourages states to restrict the internal freedom of their territories in order to minimise “entry points” for external coercion, while simultaneously pushing them toward strategic diversification of external ties and the search for new networked alliances beyond the hegemon’s sphere of dominance.

Keywords: *international political order, predatory hegemony, subnational actors, decentralisation, paradiplomacy, United States, Canada.*